

Nils Amund Raknerud (født 1949) debuterte med romanen *Ikke ring meg, ikke glem meg* på Tiden Norsk Forlag i 1992. Senere har han utgitt den halvdokumentariske romanen *Uten tilknytning til riket* (1996) i samarbeid med en marokkansk kirkeasylant, og romanen *Min venn utlendingen* (2006). Han er til daglig vaktmester ved Deichmanske bibliotek, og skriver spalten Vaktmester'n i tidsskriftet *Bok og bibliotek*.

– Hvorfor skriver du?

– Det er en slags hjernevask. Rumpeklut for hjernen. Og ekshibisjonisme. Jeg gleder meg over å lage noe som jeg til og med får vist fram.

– Er det en fordel å være vaktmester på biblioteket om man vil bli forfatter?

– Ja. Det er i alle fall en fordel for meg å kunne variere mellom praktisk arbeid og ordarbeid. Ofte kommer skriveideer i toppen av gardintrappa, for å si det sånn. I toppen av gardintrappa ment å stå for å gjøre noe praktisk, eller være i fysisk bevegelse. Dessuten kan jeg smugtitte i en million bøker, få hjelp, energi eller ideer. For leserne tror jeg det ville vært en fordel om flere forfattere kom fra arbeiderklassen.

– Hvilke bøker vil du anbefale?

– Som om noe noen gang tar slutt av Liv Nysted, *Det er greit for meg* av Per Petterson og *Lasso rundt fru Luna* av Agnar Mykle. Sugende gode romaner alle tre.

– Hva er det første du ville gjort som kulturminister?

– Jeg ville rustet opp og doblet bibliotekene landet rundt. De er vår viktigste kapital og vår siste skanse mot barbariet. Drøyer det for lenge med å få reist nytt hovedstadsbibliotek, vil jeg innføre republikk og flytte Deichman til Slottet. Forrester er Haakon grei nok. Han kunne få leie hjemme hos meg. Jeg har minst like fin utsikt.

Århundrets kjærlighetsroman

i utdrag for =Oslo

Det var varmt. Det var kveld. Det var i begynnelsen av desember. Vi gikk tur ned turistgata Calle Obispo i La Habana Vieja, Gamlebyen. La-en forteller at det er et hunnkjønnssord, og i likhet med Oslo kan individer av hunnkjønn gå trygt alene i Habanas gater nattetid. Går hun derimot i lag med en turist, bør de holde hverandre i hendene, for å markere et godt vennskap eller fast forhold. De gjorde ikke vi.

Under marmorplaten hvor Guiseppe Garibaldi og José Martí navn står foreviget, skjedde det. Garibaldi, kalt *Héroé de dos Mundos*, helt av to verdener, for sine militære triumfer i Amerika og Europa. Og Martí, nasjonalhelt og skald. To store menn, to store navn, festet på en speilblank marmorplate høyt oppe på den mektige, grove, gråbrune steinveggen til Palacio Municipal, som direkte oversatt betyr bypalasset; det vil si bymuseet i hennes egen by, der hun hadde bodd fra hun var liten, arbeidet hele sitt voksne liv og båret frem sine barn. Der skjedde det.

To unge menn, én i uniform, én uten, stanset oss. Jeg protesterte, men ble umiddelbart stoppet. Ikke av de to offisielle representantene, men av en håndbevegelse fra min cubanske ledsagers side. Hvoretter hun tømte ut sin vrede over karene med et spansk så kraftfullt og i et slikt tempo at jeg trodde jeg hørte kastanjetter. Selv ikke etter fem kurs i spansk hadde jeg fått med meg alt. Og jeg elsket å se henne argumentere. Kanskje holdt hun på et minutt, kanskje tre, kanskje kun et halvt. Men jeg tror det var da, mens hun sto der ved siden av meg og brukte kjøft, at jeg ble forelsket i henne.

Tengo un barco pequeño. Jeg har en liten båt. Alt for liten til å reise til Amerika i. Den ligger dessuten i opplag et sted ute i Oslofjordens

Nils Amund forklarer: Oslo er ikke lik Havanna, eller Habana som cubanerne selv kaller byen. Bilene tuter oftere enn her, men de tuter for å si Pass opp, her kommer jeg! For en deilig dag og så herlig det er å kjøre fort! Oslobilister tuter fordi de skal kjefte på noen som somler eller gjør en liten feil. Det er måten vi bruker ytringsfriheten på. Cubanerne har begrenset ytringsfrihet, men bruker den til gjengjeld mer enn oss. I Habana har jeg gått gatelangs i dagevis uten å se en tigger, mens de aller fleste er fattigere enn de aller fleste her. Ellers er forholdet mellom mennesker stort sett det samme der. Første gang jeg reiste til Cuba, ja, til Amerika over hode, hadde jeg med en bag med presanger fra en norsk venninne til en cubaner hun kjenner svært godt. Også det en kvinne. Jeg får iblant det rådet av menn at jeg bør utvikle en mer kynisk holdning til kvinner. Når det gjelder denne cubanske kvinnen, som jeg var så heldig å treffe, har jeg imidlertid bestemt meg for å sette mine gamle grå i sving og lære meg spansk. Jeg har en dårlig utviklet kynisme og trives i grunn godt med det. Kvinner er min svake side. Jeg forsøker å holde antallet kvinner som jeg til enhver tid er forelsket i nede på et minimum. Det kan fort bli en roman av sånt. Århundrets kjærlighetsroman kunne den hete. Det er en relativt beskjeden tittel, så tidlig på århundret. Roman eller ei, jeg-personen vil snart krysse havet igjen, med noe mer gloser og grammatikk innabords enn sist. Hvis hun vil ha ham, blir han glad. Hvis ikke, blir det sikkert en bedre roman av det.

arkipelag dit det går ferje, men sjelden om vinteren. Jeg tar bussen fra Vippetangen. Noen menn i femogtjuårsalderen morer seg bakerst i bussen. Noe forteller meg at de ikke tar denne turen hver dag. De ser seg omkring. Traseen går tvers gjennom Akershusområdet med severdigheter på alle kanter. Gutta strekker hals. Men det er ikke gamle kanoner de ser etter. De glaner på kvinnene som står der og venter på kunder.

Jeg merker meg mine medbrøders skeive flir. De ekler meg, likedan de obligatoriske kommentarene, som jeg ikke hører, men likevel kan lese i ansiktene deres. Jeg har sett varianter av disse gutta før. De småbrisker seg for hverandre – samme forestilling hver gang. Prostituerte frister ikke meg, men jeg beundrer styrken de må spa opp for å nedkjempe selvforakten. Tåle disse tåpelige guttesmilene fra de bussvinduene som passerer like regelmessig som rutetabellen. Kynismen sitter i baksetet. Den sitter også i flyseter verden over. Kanskje er det derfor det patruljeres i Habanas turistgater.

Latinamerikansk temperament hadde jeg ikke opplevd før, annet enn på cd. Nærmest for å forstå noe av den tiraden min cubaforelskelse presterer de på brolegningen i Calle Obispo, meldte jeg meg på spanskurs straks etter hjemturen. Allerede i første time ble jeg i tankene brakt tilbake til episoden i Habana.

Vi skulle lære å telle. Under den temperamentsfulle spansk lærerinnens grundige, men også til tider flammende undervisning, fikk vi, fire-fem halvgamle, forsiktede, for ikke å si sidrumpa nordmenn, innprentet at når man teller på spansk, så skal man vær så god begynne på cero. Cero med tydelig lesning på første bokstav. Noe annet nytt ikke, i alle fall ikke i denne

professorens klasserom. Hvorfor hun var så hissig på det, aner jeg ikke. Det ble aldri til at vi spurte. Var det uttrykk for hennes grundighet? Var det i erkjennelse av at alt må begynne i det små, det vil si på null, om man vil lære spansk? Eller var det fordi hennes katalanske r, som rullet ut av nullen, gjorde oss engstelige? For hva? Hun plantet hendene i bordet, lente seg framover med hele sin autoritet, så meg strengt inn i øynene og viste tungespissen. ¡Ce, cero!

For så vidt viste hun også en anelse mer av utgriningen, så for meg gjaldt det å holde blikket rett i munnen. Hennes munn. ¡Ce! gjentok tunga. Jeg var nesten redd hun skulle spytte på meg med lespeingen sin. Hun var skrekkelig og vi elsket det. Vi følte oss langt vekk fra der vi var, i Oslo sentrum.

Og, det fikk vi senere lære: Heldigvis, de lesper ikke på Cuba. Men jeg kjenner en flott dame som kan frese.

Men jeg tror det var da, mens hun sto der ved siden av meg og brukte kjøft, at jeg ble forelsket i henne.